

УДК 343.98:351.741

О. М. Рудніченко
здобувач

*Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»*

СПОСІБ ВЧИНЕННЯ НЕЗАКОННОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ

Спосіб вчинення злочинів у криміналістиці завжди був об'єктом детальної уваги вчених, оскільки він виступає своєрідним «ключем» до розкриття злочинів, відображає характерні риси діяльності особи, є визначальною ланкою в розробці окремих методик і в деяких випадках уможливорює розмежування окремих видів злочинів, нерідко ставить перед криміналістикою нові завдання тощо.

Установлення способу вчинення незаконного позбавлення волі або викрадення людини, створює передумови для з'ясування форми вини під час вирішення питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності за відповідною статтею КК України.

Традиційно спосіб учинення злочину в криміналістичній літературі тлумачать як «образ дій злочинця, що виражається в певній, взаємозалежній системі операцій і прийомів підготовки, здійснення та приховування злочину» [1, с. 22]. Р. С. Белкін спосіб учинення злочину вважає системою дій з підготовки, учинення та приховування злочину, що детерміновані умовами зовнішнього середовища і психофізіологічними властивостями особистості, які можуть бути пов'язані з вибірко-вим використанням відповідних знарядь або засобів чи умов місця і часу та об'єднаних спільним злочинним умислом [2, с. 359]. У цьому контексті В. В. Лисенко стверджує, що спосіб учинення злочину є сукупністю мотивованих, цілеспрямованих і необхідних дій, обумовлених обстановкою та засобами вчинення злочину та виконуваних винуватим для досягнення поставлених завдань [3, с. 8].

Вивченню способу вчинення злочину у криміналістичній літературі приділяється велика увага. Так, М. В. Салтевський під способом вчинення злочину розуміє комплекс причинно і функціонально пов'язаних довірливих (і частково мимовільних) цілеспрямованих дій злочинця [4, с. 421].

Дії з підготовки, вчинення та приховування злочину утворюють єдиний спосіб вчинення злочину, оскільки спрямовані на досягнення кінцевого результату та охоплюються загальною метою. У зв'язку з цим більш обґрунтованою є точка зору Г. Г. Зуйкова, який визначає спосіб вчинення злочину як систему об'єднаних загальним задумом дій злочинця з підготовки, вчинення і приховування злочину, детермінованих об'єктивними і суб'єктивними факторами, поєднаних з використанням відповідних знарядь і засобів та умов

місця та часу [5, с. 32]. Вчений зазначає, що «на відміну від кримінально-правового і кримінально-процесуального понять «спосіб вчинення злочину», його криміналістичне поняття і значення є найширшими і ємнішими» [5, с. 41].

Дії злочинців крізь призму способу злочинної діяльності розглядає А. Ф. Лубін як комплекс спільних дій, спрямованих на реалізацію усвідомлених завдань і цілей, за визначених умов і засобів досягнення їх. Автор виокремлює фази розвитку злочинної діяльності: підготовка, вчинення і відтворення цієї діяльності [6, с. 13].

Відповідно до результатів емпіричного дослідження, також можна дійти висновку, що майже всі способи вчинення організованою групою злочинців, пов'язаних із незаконним позбавленням волі або викраденням людини, є повноструктурними (86,0% вивчених епізодів) [7]. Отже, спосіб злочину – це дії злочинця, що закономірно проходять чотири фази розвитку: інформаційно-пошукову (розвідувальну), підготовчо-організаційну, діяльнісно-операційну та забезпечення приховування слідів злочину [8, с. 8].

Підготовка до вчинення злочину включає: вибір об'єкта посягання – людини та збирання відомостей про неї; розробку плану викрадення або позбавлення волі; підбір та організацію співучасників злочину, розподіл між ними функцій та ролей, підготовку знарядь та засобів вчинення злочину.

При виборі об'єкта посягання – людини злочинцями враховуються: статеві, вікові та психологічні характеристики обраної жертви (фізичні особливості, довірливість до людей або обережність; комунікабельність або замкнутість тощо); спосіб її життя (наприклад, маршрути пересування і місця проведення дозвілля; звичайний час залишення помешкання і повернення додому; матеріальне становище особи, інші обставини, які можуть полегшити або утруднити викрадення); можливості настання у кожному конкретному випадку непередбачених наслідків (випадкова поява сторонніх осіб і їх втручання в дії злочинців; випадкові несправності транспортного засобу, що використовується для викрадення; інші обставини, які можуть утруднити або перешкодити реалізації злочинного наміру).

Так, плануючи викрадення людини для насильницького залучення до праці (рабства) злочинці, як правило, враховують не лише фізичний

стан майбутньої жертви, можливість швидкого подолання опору потерпілих, але і відсутність осіб, які можуть організувати їх розшук. Тому, серед цієї категорії потерпілих найчастіше опиняються особи без постійного місця проживання.

Збирання відомостей відносно об'єкту викрадення здійснюється злочинцями найчастіше через товаришів по службі потерпілого, його родичів, сусідів, знайомих. Способи отримання відомостей бувають різні: від прямих погроз фізичним насильством, до оплати послуг за отриману інформацію, при цьому збирання відомостей ведеться в тих випадках, коли злочинець (злочинці) незнайомий або мало знайомий з самим потерпілим. На сьогодні злочинцями також активно використовується соціальні мережі в Internet просторі для збору даних щодо потенційних жертв незаконного позбавлення волі або викрадення.

При плануванні злочинці кожному співучаснику злочинної групи пояснюють його роль та завдання (наприклад, підшуковуються приміщення, в якому планується утримання потерпілого, керування автомобілем у момент здійснення злочину тощо).

Якщо незаконне позбавлення волі або викрадення людини здійснюється з метою зґвалтування або насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом, то найчастіше план вчинення злочину відсутній. Це пояснюється тим, що бажання вчинити злочин виникає у злочинця несподівано і як правило в стані сп'яніння.

Вивченням кримінальних проваджень досліджуваної категорії встановлено, що у 89% від їх загальної кількості злочинцями здійснювалися заходи з підготовки до вчинення злочину. Зокрема:

- вибір (пошук) об'єкта злочинного посягання – 100%;
- збирання інформації про особу потерпілого, її звички, оточення – 81%;
- складання плану злочину – 79%;
- добір співучасників злочину та розподіл між ними ролей – 56%;
- пошук приміщення для подальшого утримання потерпілого у неволі – 47%;
- підготовка знарядь й засобів учинення злочину – 83%;
- облаштування засідки для захоплення особи – 17% [9].

Способи викрадення людей досить різноманітні і містять у собі підготовчі заходи до вчинення злочину, дії співучасників у ході захоплення, безпосередньо після нього й у процесі наступного утримання потерпілого, а також стосовно приховування слідів злочину. Типова модель способу вчинення викрадення людей, на погляд О. Л. Авраменка, складається з наступних етапів: 1) пошук «об'єкта викрадення» і збір інформації про нього; 2) розроблення плану викрадення, розподіл ролей між викрадачами, підготовка спеціальних

засобів і приміщення для наступного утримання потерпілого; 3) напад і вилучення викраденої людини з природного мікросоціального середовища (захоплення); 4) переміщення викраденої людини до місця постійного або тимчасового утримання; 5) утримання викраденої людини (як правило, у спеціально підготовленому для цього приміщенні); 6) пред'явлення вимог близьким потерпілого (або йому самому), які є необхідною умовою для його звільнення; 7) одержання викупу і звільнення викраденої особи (якщо викрадення було вчинене з метою одержання викупу); 8) приховування слідів злочину [10, с. 9–10].

Способи вчинення злочину використовуються залежно від його мети, рівня підготовленості і кількості злочинців. Це можуть бути як дії, які носять насильницький характер так і зловживання довірою або й обман потерпілого.

Після викрадення або незаконного позбавлення волі основна лінія поведінки злочинців найчастіше зводиться до залякування потерпілих (чи їх родичів) з метою схилення їх до вчинення чи не вчинення певних дій. Як засоби чинення тиску зазвичай обираються такі, з якими потерпілий, на думку злочинців, не може не рахуватися, наприклад – загроза спричинення потерпілому шкоди (включаючи позбавлення життя); загроза спричинення шкоди близьким родичам викраденого; загроза розголошення яких-небудь компрометуючих відомостей. Вибір того або іншого способу дії завжди залежало від мотивів і цілей злочинців.

Для отримання викупу викрадачі прагнуть встановити зв'язок з родичами або товаришами по службі потерпілого. Причому, в більшості випадків зв'язок встановлювався безпосередньо самими членами групи, в інших випадках використовувалися посередники. З метою отримання викупу за звільнення викраденого, злочинці в більшості випадків застосовували до нього психічне і фізичне насильство.

За даними судової практики у 72% випадків вимоги викрадачів про виплату викупу або боргу пред'являлися родичам потерпілого, його друзям або товаришам по службі по телефону, рідше (у 14% випадків) – за допомогою письмового звернення, в інших випадках – шляхом особистого контакту з близькими потерпілого, за допомогою аудіо-запису звернення викраденого. Нерідко переговори ведуться злочинцями з телефонів-автоматів, а також із стільникових телефонів, що належать потерпілим. Усе це робиться для того, щоб ускладнити пошук самих злочинців або встановлення місць утримання потерпілих. В ході бесід з родичами потерпілих осіб розмова із злочинцями, в основному торкається питань, що стосується суми викупу та процесу його передачі. Зміст записок, що направляються родичам і товаришам по службі, практично такий же, як і у телефонних вимог.

Здійснюючи злочин для отримання викупу, злочинці в більшості випадків знайомі з фінансовими можливостями викраденого і його родичів і тому висувують вимоги, які реально можуть бути виконані. Хвилюючись за життя і здоров'я своїх близьких родичів, потерпілі природно прагнуть виконати вимоги злочинців і не повідомляють про подію в правоохоронні органи.

При визначенні часу і місця викрадення людини та обранні конкретного способу захоплення і переміщення злочинці виходять:

- зі специфіки особистості обраної жертви (фізичні особливості, довірливість, обережність, комунікабельність, а також інші риси, що впливають на характер поведінки людини);

- з характеристики образу її життя (маршрути найбільш частого переміщення і найбільш часті місця, де «об'єкт викрадення» проводить час, звичайний час виходу з будинку і повернення додому, інші обставини образу життя, які можуть полегшити, або, навпаки, ускладнити викрадення);

- з можливості виникнення в кожному конкретному випадку непередбачених обставин (випадкова поява сторонніх осіб і їх втручання в дії злочинців, випадкові несправності технічних засобів, та інші обставини, що можуть ускладнити або змінити реалізацію необхідного задуму).

Спосіб захоплення багато в чому визначається характеристикою місця, де він проводиться. Важливим чинником при виборі способу захоплення також є індивідуальні особливості потерпілого (у тому числі й фізичні).

Захоплення особи за місцем роботи (наприклад, в офісі фірми) відбувається найчастіше за відсутності в ньому охоронців або в тому випадку, коли чисельність, ступінь озброєності або інші чинники дозволяють нейтралізувати (попередити) опір охорони. Одним із таких чинників може виступати, наприклад, попередня змова між одним із членів злочинної групи і ким-небудь з охоронців.

Одним зі способів викрадення людей також є обман. Його мета полягає в тому, щоб забезпечити появу жертви у певному, безпечному для злочинців місці. Подібним способом викрадення людей було вчинено у 23% випадків.

Ціль його полягає в тому, щоб забезпечити появу жертви у визначеному, безпечному для злочинців місці. Подібним способом викрадення людей було вчинено у 25% випадків. Для забезпечення безпеки злочинців у процесі переміщення іноді жертва приводиться у безпорадний стан за допомогою наркотиків, алкоголю, лікарських препаратів (5% випадків). Досить рідкі випадки вчинення даного злочину шляхом використання збігу несприятливих для потерпілого обставин (2%). Такого роду обставини можуть бути він кликані тяжкою хворобою близької людини, стресовим станом потерпілого тощо. Останній в свою чергу,

як правило, обумовлюється іншими, не пов'язаними зі злочинними діями подіями або фактами

Важливе криміналістичне значення мають відомості про способи переміщення жертви. Проведене дослідження свідчить про те, що 76% від загальної кількості викрадених переміщали на легкових автомобілях, які належать злочинцям або жертвам, 6% – на таксі, викликаному викрадачами, 5% – на громадському транспорті, 13% – за допомогою інших транспортних засобів. Переміщення 47% потерпілих здійснювалося в межах одного населеного пункту, а 22% – у межах одного району, 15% – у межах однієї області, 16% потерпілих були вивезені за межі області й регіону.

Способи викрадення людини вказують на те, що напад на жертву, її захоплення досить часто (20% випадків) не є для неї несподіванкою, оскільки цьому передують, як правило, дії, пов'язані з висуненням певних вимог, висловленням погроз, хуліганством. Дану обставину необхідно враховувати при розслідуванні злочинів даної категорії

Як правило, викрадена особа доставляється до місця утримання вже на іншому, зміненому автомобілі. При цьому найчастіше безпосередні виконавці, які здійснювали викрадення жертви, не знають, де вона буде утримуватись, щоб у випадку їх арешту вони не могли видати правоохоронним органам її місцезнаходження.

У процесі переміщення злочинці для забезпечення власної безпеки жертву іноді приводять у безпорадний стан за допомогою наркотиків, алкоголю, лікарських препаратів (3% випадків).

Основна лінія поведінки для примушування потерпілих до вчинення тих або інших дій у більшості випадків визначається збіраною злочинцями інформацією про особу жертви злочинного посягання, її оточення, спосіб життя і реальне матеріальне становище тощо.

У механізмі вчинення викрадення людини можна виділити наступні деталізовані етапи: 1) вибір жертви посягання; 2) збір відомостей про жертву; 3) розробка плану викрадення; 4) визначення кола учасників викрадення, їх функцій та ролей; 5) підготовка необхідних знарядь і засобів, необхідних для вчинення злочину, а також місця утримання викраденого; 6) напад, захоплення, вилучення, переміщення і утримання людини в передбаченому для цього місці поєднані із застосуванням насильства до потерпілого; 7) висунення певних вимог, 8) вплив на жертву чи її близьких; 9) реалізація пред'явлених вимог, 10) легалізація майна здобутого злочинним шляхом або прав на володіння цим майном; 11) приховування слідів злочину та участі у його вчиненні конкретних осіб.

При здійсненні дій, спрямованих на викрадення людини, злочинці використовують різні способи приховування злочинів залежно від

стадії реалізації злочинного задуму, а також від того, що саме хочуть приховати злочинці. Так, наприклад, на етапі безпосереднього вчинення злочину, особливо тоді, коли викрадення людини відбувається відкрито, у присутності очевидців, і є ймовірність того, що хтось з потерпілих або свідків запам'ятає одного або кількох злочинців, з метою ускладнення або виключення їх подальшого впізнавання або опису ознак зовнішності для складання словесного портрету, злочинці вживають наступних заходів: одягають маски на обличчя; негайно (у перші миті нападу) вимагають, щоб усі присутні встали обличчям до стіни, лягли на підлогу обличчям вниз тощо.

У більшості випадків злочинці планують зберігати у таємниці місце утримання викраденого (хоча б протягом якогось часу). Тому, вони докладають великих зусиль до приховування слідів, що можуть бути ними залишені в процесі транспортування захопленої особи до цього місця. У цих цілях використовуються наступні способи: заміна державних номерів на використовуваних автомашин на фальшиві, у тому числі викрадені з інших автомашин при підготовці до вчинення злочину розглянутої категорії або здобуті іншими шляхами; використання автомашин, викрадених спеціально для вчинення даного злочину або тих, що виявилися в розпорядженні членів злочинної групи з інших причин: кількаразова зміна маршруту і напрямків руху в процесі транспортування (у тому числі й у випадку використання громадського транспорту); негайний (після використання) продаж транспортного засобу сторонній особі за заниженою ціною (у першу чергу, з умовою вивозу в інший регіон, у ближнє або далеке зарубіжжя); зміна кольору, фарбування транспортного засобу як до, так і після використання його для вчинення розглянутого злочину (іноді з інсценуванням дорожньо-транспортної пригоди, результатом якої стали ушкодження, які вимагають перекрасу кузова автомашини); інсценування дорожньо-транспортної пригоди, в результаті якої знищується або сильно пошкоджується використаний в злочинних цілях транспортний засіб.

Злочинці також вживають заходів із приховування місця, де утримується захоплена особа (якщо це місце невідоме спочатку), а також спрямованих на унеможливлення упізнання потерпілого в той час, поки він знаходиться в цьому місці сторонніми особами. У випадку присутності в цьому приміщенні таких осіб потерпілого переміщують в ту частину приміщення, де менш ймовірна його зустріч із третіми особами, або вдягають на особу потерпілого пов'язку (маску). За великим рахунком і передачу вимог через посередника, у записні, яка виконана зміненним почерком або складена з вирізаних букв, також варто розглядати як спосіб приховування злочину. До таких дій

прибігають найчастіше тоді, коли хочуть хоча б на деякий час сховати або ускладнити встановлення осіб злочинців.

У випадку, коли викрадення людини здійснюється за замовленням (за винагороду), для ускладнення встановлення замовника, а отже, й істинних цілей і мотивів злочину, можуть бути використані послуги посередника (або навіть групи посередників, використовуваних послідовно).

Основою корисливого мотиву вчинення злочинів розглянутої групи є одержання вигоди у майбутньому. При цьому вигода може бути матеріальною, нематеріальною або мати змішаний характер. Найчастіше викрадення людей відбуваються з корисливих (86%) випадків, хуліганських (11% випадків) або мотивів помсти (3% випадків). У сучасній Україні з користі людей викрадають з метою одержання викупу (25% випадків), повернення дійсного чи уявного боргу (42% випадків), нав'язування послуг з охорони об'єктів (19% випадків), інших корисливих цілей (14% випадків). Даного роду обставини обумовили багато в чому наш інтерес до теми дослідження [11, с. 8].

Необхідно мати на увазі, що мотиви злочинної поведінки пов'язані, насамперед, з особою злочинця. Про мотиви можна судити по тих обставинах, що супроводжують викрадення людини: місцю, часу захоплення, характеру пред'явлених вимог, особі потерпілого тощо. Крім того, слід зазначити, що у випадку вчинення злочину групою осіб мотиви різних учасників групи можуть не збігатися. Якщо лідер групи висуває майнові вимоги, то це не означає, що мотиви інших членів групи аналогічні в останніх часто зустрічаються суцільно хуліганські мотиви, ніяк не пов'язані з висловленими корисливими. Особливо часто така ситуація характерна для випадків викрадення дітей забезпечених у матеріальному плані батьків: рядові члени злочинної групи, іноді навіть приблизно однієї вікової групи з потерпілим, беруть участь у вчиненні злочину, бажаючи тільки показати свою перевагу над ним, не переслідуючи при цьому часто навіть цілей отримання за це винагороди.

У випадку вчинення викрадення людини на замовлення у виконавців, швидше за все, будуть корисливі мотиви (одержання винагороди), а в замовника мотиви можуть бути іншими. Хоча в такому випадку не виключається можливість існування корисливих мотивів і в замовника, і у виконавців, але власне «користь» може істотно розрізнятися як по вартісному значенню, так і за змістом.

Вивчення матеріалів кримінальних проваджень про незаконне позбавлення волі або викрадення людини показало, що у 75% випадків вимоги пред'являлися потерпілому, у 15% – його рідним і близьким, 10% – компаньйонам по бізнесу.

Таким чином, основними способами вчинення такого злочину є: пошук «об'єкта викрадення» і збір інформації про нього; розробка плану викрадення, розподіл ролей між викрадачами, підготовка спеціальних засобів і приміщення для наступного утримання потерпілого; напад і вилучення викраденого з природного мікросоціального середовища (захоплення); переміщення його до місця постійного або тимчасового утримання; утримання викраденого (як правило, у спеціально підготовленому для цього приміщенні); пред'явлення вимог близьким потерпілого (або йому самому), які є необхідною умовою для його звільнення; одержання викупу і звільнення викраденого (якщо викрадення було вчинене з метою одержання викупу); приховування слідів злочину.

Література

1. Колесниченко А. Н., Коновалова В. Е. Криминалистическая характеристика преступлений : учеб. пособие. Харьков : Юрид. ин-т, 1976. 93 с.
2. Белкин Р. С. Курс криминалистики: учеб. пособие. 3-е изд. Москва: ЮНИТА-ДАНА, Закон и право, 2001. 837 с.
3. Лысенко В. В. Расследование вымогательств : учеб. пособие. Харьков : Ун-т внутр. дел, 1996. 78 с.
4. Салтєвський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2005. 588 с.
5. Зуйков Г. Г. Криминалистическое учение о способе совершения преступления: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 «Уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза». Москва, 1970. 48 с.
6. Лубин А. Ф. Криминалистическая характеристика преступной деятельности в сфере экономики : понятие, формирование, использование : учеб. пособие. Н. Новгород : Нижегород. ВШ МВД России, 1991. 82 с.
7. Дикаев С. У. Террор, терроризм и преступления террористического характера. СПб. : Юрид. центр Пресс, 2006. 464 с.
8. Хірсін А. В. Криміналістичне забезпечення розслідування корисливо-насиленої організованої злочинної діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2006. 20 с.
9. Чаусов Д. Ю. Способи вчинення незаконного позбавлення волі та викрадення людини як елемент криміналістичної характеристики. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3 (87). С. 258–265.
10. Авраменко О. Л. Особенности початкового етапу розслідування викрадення людей, вчинених злочинними групами : автореф. дис...канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2011. 20 с.
11. Олішевський В. В. Розслідування та попередження викрадення людини, вчиненого з корисливих мотивів : автореф. дис...канд. канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2005. 20 с.

Анотація

Рудніченко О. М. Спосіб вчинення незаконного позбавлення волі або викрадення людини. – Стаття.

У статті наголошено, що спосіб як елемент криміналістичної характеристики є переважно повноструктурним елементом, що включає в себе весь комплекс дій злочинців по підготовці, вчиненню та приховуванню слідів злочинного діяння, які охоплюються єдиним

злочинним мотивом. Установлення способу вчинення незаконного позбавлення волі або викрадення людини, створює передумови для визначення форми вини під час вирішення питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності. Серед способів: підготовки до вчинення злочинів розглядуваної категорії виокремлено: вибір (пошук) об'єкта злочинного посягання; збирання інформації про особу потерпілого, її звички, оточення; складання плану злочину; добір співучасників злочину та розподіл між ними ролей; пошук приміщення для подальшого утримання потерпілого у неволі; підготовка знарядь й засобів учинення злочину; облаштування засідки для захоплення особи; безпосереднього вчинення: застосування до потерпілого фізичного або психічного насильства; компрометація й шантажування; обман; погроза життям та здоров'ям потерпілого; приховування: зникнення з місця злочину, в тому числі з використанням автотранспорту; використання одягу одного фасону, кольору, а також однотипних знарядь; знищення знарядь злочину; знищення одягу, взуття; неправдиві свідчення, в тому числі створення алібі; відмова від дачі показань.

Ключові слова: незаконне позбавлення волі, викрадення людини, спосіб вчинення, розслідування, кримінальне провадження.

Анотація

Рудніченко А. Н. Способ совершения незаконного лишения свободы или похищение человека. – Статья.

В статье отмечается, что способ как элемент криминалистической характеристики являются преимущественно полноструктурной элементом, включает в себя весь комплекс действий преступников по подготовке, совершению и сокрытию следов преступного деяния, которые охватываются единым преступным мотивом. Установление способа совершения незаконного лишения свободы или похищение человека, создает предпосылки для определения формы вины при решении вопроса о привлечении лица к уголовной ответственности. Среди способов: подготовки к совершению преступлений рассматриваемой категории выделены Выбор (поиск) объекта преступного посягательства; сбор информации о личности потерпевшего, его привычки, окружение; составление плана преступления; подбор соучастников преступления и распределение между ними ролей; поиск помещения для дальнейшего содержания потерпевшего в неволе; подготовка орудий и средств совершения преступления; обустройство засады для захвата лица; непосредственного совершения: применение к потерпевшему физического или психического насилия; компрометація и шантажа; обман; угроза жизни и здоровью потерпевшего; сокрытия: исчезновение с места преступления, в том числе с использованием автотранспорта; использования одежды одного фасона, цвета, а также однотипных орудий; уничтожение орудий; уничтожение одежды, обуви; ложные показания, в том числе создание алиби; отказ от дачи показаний.

Ключевые слова: незаконное лишение свободы, похищение человека, способ совершения, расследования, уголовное производство.

Summary

Rudnichenko O. M. Method of committing illegal imprisonment or kidnapping. – Article.

The article emphasizes that the method as an element of forensic characteristics is mainly a full-fledged element, which includes the whole set of actions of criminals to prepare, commit and hide traces of a criminal act,

which are covered by a single criminal motive. Establishing a method of committing illegal imprisonment or kidnapping creates the preconditions for determining the form of guilt when deciding on the prosecution of a person. Among the methods: preparation for the commission of crimes of this category are: selection (search) of the object of criminal encroachment; collecting information about the victim's identity, habits, environment; drawing up a crime plan; selection of accomplices in the crime and distribution of roles between them; search for premises for further detention of the victim; preparation of tools

and means of committing a crime; arranging an ambush to capture a person; direct commission: application of physical or mental violence to the victim; compromise and blackmail; deception; threat to the life and health of the victim; concealment: disappearance from the crime scene, including with the use of vehicles; use of clothes of one style, color, and also identical tools; destruction of instruments of crime; destruction of clothes, shoes; false evidence, including the creation of an alibi; refusal to testify.

Key words: illegal imprisonment, kidnapping, method of commission, investigation, criminal proceedings.